Kestävä arkiliikkuminen liikenteen päästövähennysten ja elinvoiman tukena

Lahden Tiedepäivä 2026

Annukka Heinonen & Tiia Tuomisto
LAB-ammattikorkeakoulu,
Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä (KELPO) –hanke (EAKR)

Kestävän liikkumisen ja liikenteen teemojen kehittäminen on jatkuvaa työtä

CityCap – Promoting Sustainable Urban Mobility in Lahti
(EU: Urban Innovative Actions initiative)

Sycla Systemic Change Towards Sustainable Commuting
(NZC/Horizon)

ZERO-TRAIL Towards Zero-emission Urban Transport and Logistics
(NZC/Horizon)

2018-2021

2022-2022

2023-2025

2024-2026

2025-2026

PBPP Pyörällä, bussilla, ja potkulaudalla Päijät-Sotessa
(Traficom)

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
(EAKR)

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä

LAB University of Applied Sciences

Lahti Elinvoimakeskus

Euroopan unionin osarahoittama

KELPOn kokeilut työpaikoilla ja oppilaitoksissa

Työmatkaliikenne

Viestinnälliset toimet, tempaukset, kampanjat

2 pilottia
Wipak Oy
Pajulahti - Kolmen kampuksen urheiluopisto

Koulu- ja opiskelumatkat

Viestinnälliset toimet, tempaukset, kampanjat, osallistaminen, olosuhteiden parannukset

3 pilottia
Renkomäen peruskoulu
Mukkulan yhtenäiskoulu
Koulutuskeskus Salpaus

Pilotit kouluissa ja työpaikoissa v. 2024-2025, päättyen 2026

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

Asennoituminen kestävään liikenteeseen

Kestävä liikkuminen on paikasta toiseen kulkemista kestävillä kulkumuodoilla

- voi olla osa elämäntapaa ja arkiliikuntaa, rahansäästöä, arjen päästövähennyskeino
- säännöllistä tai satunnaisia valintoja: valinta eri kulkutavoista, ei tarvitse lukita identiteettivalinnaksi
- toiselle olosuhteiden myötä mahdottomuus tai epämiellyttävä ajatus

Ensimmäisiä liikkumiseen ja liikenteeseen liittyviä asenteita luodaan jo kouluikäisenä, itsenäisiksi kulkijoiksi opittaessa

- Säännöllisesti pyöräilevien vanhempien lapset pyöräilevät enemmän vaikka taloudessa olisi auto
- Lasten itsenäisessä kulkemisessa huolettaa teiden ylitykset, valaistus ja kunnossapito, koulun piha-alueen ajoliikenne ja säilytystilat

Arjen matkojen kulkutapavalinnassa vaikuttavat mukavuus, helppous ja matka-aika

- Arjen aikataulujen yhteensovittamisen vuoksi lapsia kyydidään kouluun, 10 % säännöllisemmin, 34 % toisinaan
- Kestävien kulkutapojen valitsemisen tulisi myös olla helppoa

Työpaikoilla kuitenkin autoiluun kannustetaan välillisesti ja huomaamatta

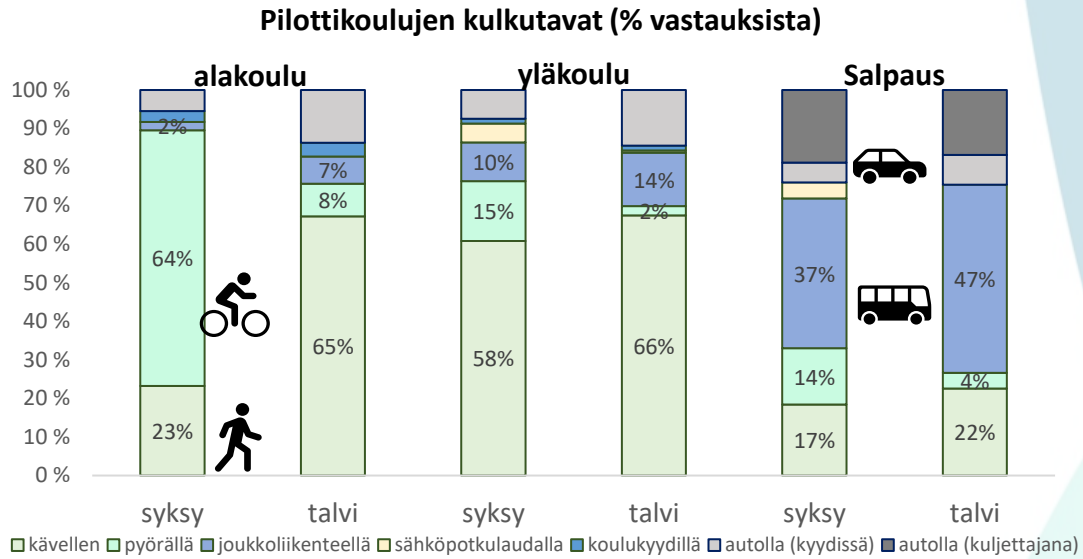
- Ilmainen pysäköinti ja laajat pysäköintialueet, vapaa työsuhdeautoetu
- Puutteellinen viestintä, tiedotus ja neuvonta perehdytyksessä kestävistä kulkumuodoista tai niihin liittyvistä työsuhde-eduista
- Heikot yhteydet kaupungin joukkoliikennetoimijaan: yhteyksistä ei tiedetä eikä niistä ole yritetty neuvotella
  → työvuorojen ja joukkoliikenneyhteyksien yhteensovittaminen

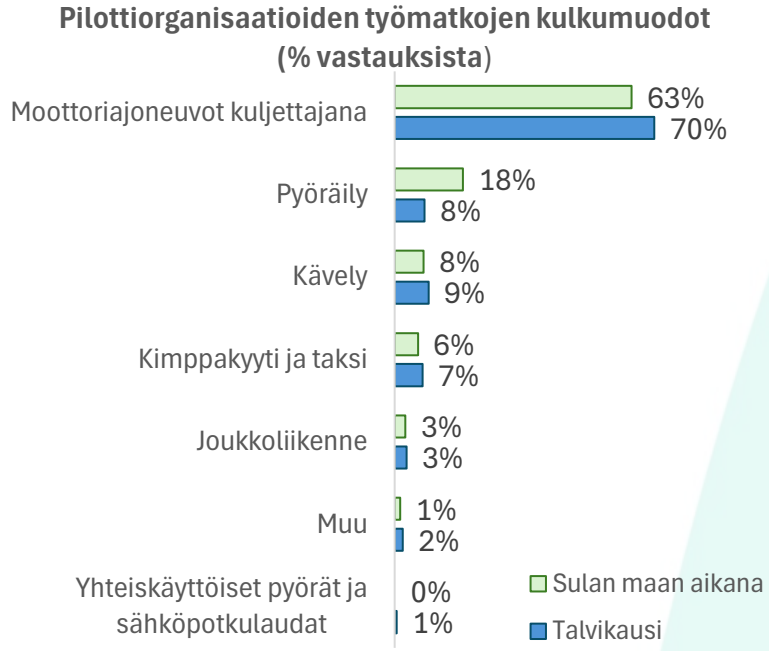
Toimivalla ja kestävällä liikenteellä vaikutusta elinvoimaan ja vetovoimaan

- Päijät-Hämeessä matkoista 24 % liittyi työhön, koulunkäyntiin/opiskeluun
- 31 % kuljettiin kestävillä kulkumuodoilla (Traficom 2021)
- Yksityisautoilun osuus kasvaa puoleen jo muutaman kilometrin matkoilla. (Traficom 2021)

Lähellä sijaitsevat koulut mahdollistavat kestävät kulkumuodot, työntekijän valintoja ohjaa arjen sujuvoittaminen

- Kestävät kulkumuodot olivat yleisempiä pilottikoulujen nuoremmilla oppilailla
- Autoilun määrä kasvaa toiselle asteelle ja työelämään siirryttäessä

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä

LAB University of Applied Sciences

Lahti

Elinvoimakeskus

Euroopan unionin osarahoittama

Kestävä liikenne on myös elinvoimakysymys

Lahden kaupungin kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman *Kestävästi elinvoimainen* – toimenpidekokonaisuus nostaa esiin

1. Koululaisten kestävän liikkumisen edistäminen
2. Kestävän työmatkaliikkumisen edistäminen
3. Keskustavisio 2040
4. Liikenneturvallisuus
5. Citylogistiikka

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma SUMP 2021-2025

Kestävän liikenteen kehittämisen työkalut

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

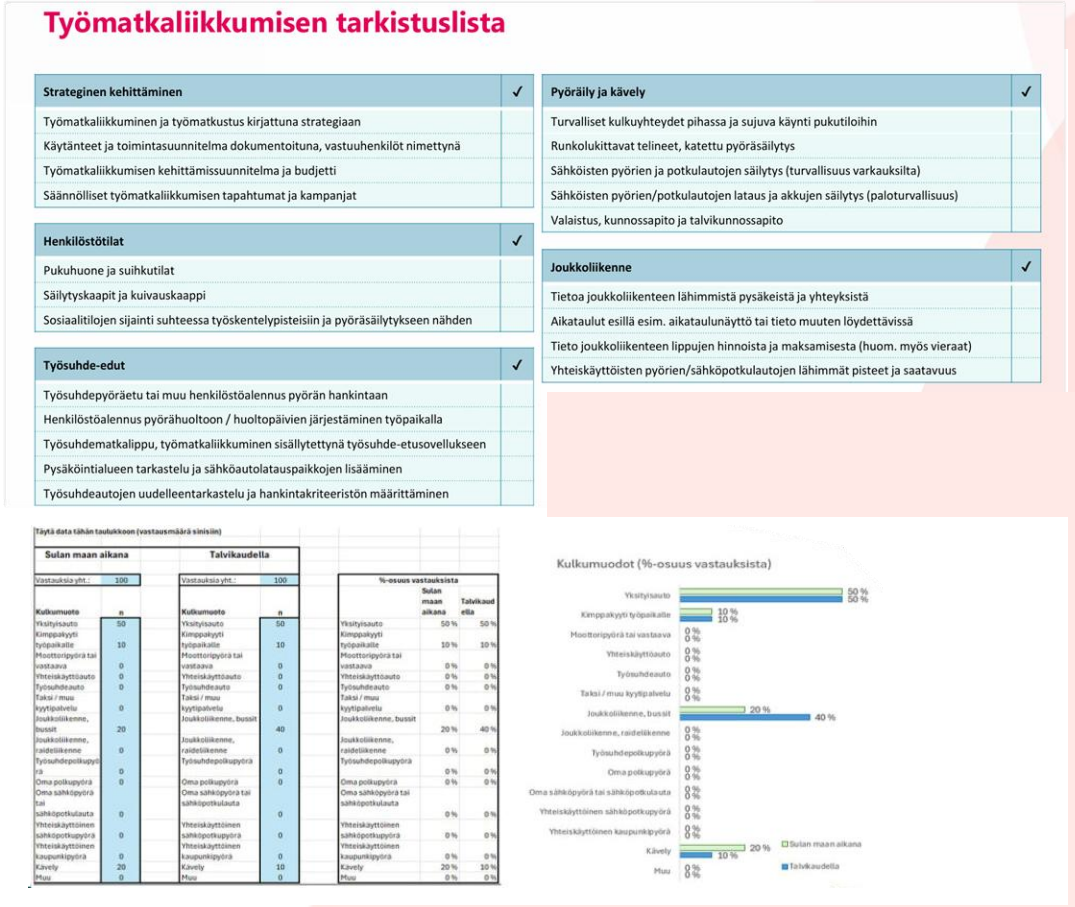
Päästövaikutusarviot, matalan kynnyksen pilotit ja mallipohjat ovat skaalattavissa muille kunnille

- KELPO on tuottanut työkaluja ja malleja, jotka mahdollistavat systemaattisen kehittämisen, myös organisaatiossa itsenäisesti tehtäväksi
- KELPO on kannustanut kuntia yhteistyöhön ja tuonut kuntia ja yrityksiä yhteen.
- Maakunnan kunnista valtaosa on laatinut ilmastosuunnitelman, joissa on mainittuna KELPOn toimenpiteitä
- Suomessa on jo toteutettu useita kestävän liikkumisen ja älyliikenteen TKI-hankkeita, mutta niiden kattavuudessa on tunnistettu puutteita

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

Kokemuksia yrityksistä: työmatkaliikkumisen kartoituksen työkalut

- **Havainnointikierroksen** toteuttaminen työpaikalla: mihin kannattaa kiinnittää huomiota
- Havainnointien pohjalta laadittiin vinkit ja esimerkki myös kestävät kulkumuodot huomioivalle **saapumisohjeelle** ja **perehdytysaineiston** päivittämiseksi
  - Toisessa organisaatiossa painottui asiakkaiden tarpeet
  - Toisessa nousi esille nuoriin kesätyöntekijöihin liittyvät liikkumisen tarpeet
- Hankkeesta tarjottiin testattavaksi kyselypohja ja analyysityökalu. Tuettiin kyselyn suunnittelussa, kyselyjärjestelmän asetuksien kanssa ja kyselyn testaamisessa.

Työmatkaliikkumisen tarkistuslista

Strateginen kehittäminen	✓
Työmatkaliikkuminen ja työmatkustus kirjattuna strategiaan	
Käytänteet ja toimintasuunnitelma dokumentoituna, vastuuhenkilöt nimettynä	
Työmatkaliikkumisen kehittämissuunnitelma ja budjetti	
Säännölliset työmatkaliikkumisen tapahtumat ja kampanjat	

Henkilöstötilat	✓
Pukuhuone ja suihkutilat	
Säilytyskaapit ja kuivauskaappi	
Sosiaalitilojen sijainti suhteessa työskentelypisteisiin ja pyöräsäilytykseen nähden	

Työsuhde-edut	✓
Työsuhdepyöräetu tai muu henkilöstöalennus pyörän hankintaan	
Henkilöstöalennus pyörähuoltoon / huoltopäivien järjestäminen työpaikalla	
Työsuhdematkalippu, työmatkaliikkuminen sisällytettynä työsuhde-etusovellukseen	
Pysäköintialueen tarkastelu ja sähköautolatauspaikkojen lisääminen	
Työsuhdeautojen uudelleentarkastelu ja hankintakriteeristön määrittäminen	

Pyöräily ja kävely	✓
Turvalliset kulkuyhteydet pihassa ja sujuva käynti pukutiloihin	
Runkolukittavat telineet, katettu pyöräsäilytys	
Sähköisten pyörien ja potkulautojen säilytys (turvallisuus varkauksilta)	
Sähköisten pyörien/potkulautojen lataus ja akkujen säilytys (paloturvallisuus)	
Valaistus, kunnossapito ja talvikunnossapito	

Joukkoliikenne	✓
Tietoa joukkoliikenteen lähimmistä pysäkeistä ja yhteyksistä	
Aikataulut esillä esim. aikataulunäyttö tai tieto muuten löydettävissä	
Tieto joukkoliikenteen lippujen hinnoista ja maksamisesta (huom. myös vieraat)	
Yhteiskäyttöisten pyörien/sähköpotkulautojen lähimmät pisteet ja saatavuus	

Täytä data tähän taulukkoon (vastausmäärä sinisiin)

Sulan maan aikana		Talvikaudella	
Vastauksia yht.:	100	Vastauksia yht.:	100
Kulkumuoto	n	Kulkumuoto	n
Yksityisauto	50	Yksityisauto	50
Kimppakyyti työpaikalle	10	Kimppakyyti työpaikalle	10
Moottoripyörä tai vastaava	0	Moottoripyörä tai vastaava	0
Yhteiskäyttöauto	0	Yhteiskäyttöauto	0
Työsuhdeauto	0	Työsuhdeauto	0
Taksi / muu kyytipalvelu	0	Taksi / muu kyytipalvelu	0
Joukkoliikenne, bussit	20	Joukkoliikenne, bussit	40
Joukkoliikenne, raideliikenne	0	Joukkoliikenne, raideliikenne	0
Työsuhdepolkupyörä	0	Työsuhdepolkupyörä	0
Oma polkupyörä	0	Oma polkupyörä	0
Oma sähköpyörä tai sähköpotkulauta	0	Oma sähköpyörä tai sähköpotkulauta	0
Yhteiskäyttöinen sähköpotkupyörä	0	Yhteiskäyttöinen sähköpotkupyörä	0
Yhteiskäyttöinen kaupunkipyörä	0	Yhteiskäyttöinen kaupunkipyörä	0
Kävely	20	Kävely	10
Muu	0	Muu	0

%-osuus vastauksista	Sulan maan aikana	Talvikaudella
Yksityisauto	50 %	50 %
Kimppakyyti työpaikalle	10 %	10 %
Moottoripyörä tai vastaava	0 %	0 %
Yhteiskäyttöauto	0 %	0 %
Työsuhdeauto	0 %	0 %
Taksi / muu kyytipalvelu	0 %	0 %
Joukkoliikenne, bussit	20 %	40 %
Joukkoliikenne, raideliikenne	0 %	0 %
Työsuhdepolkupyörä	0 %	0 %
Oma polkupyörä	0 %	0 %
Oma sähköpyörä tai sähköpotkulauta	0 %	0 %
Yhteiskäyttöinen sähköpotkupyörä	0 %	0 %
Yhteiskäyttöinen kaupunkipyörä	0 %	0 %
Kävely	20 %	10 %
Muu	0 %	0 %

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti
Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

Kestävän työmatkaliikkumisen työkaluja

Työkaluja kestävän työmatkaliikkumisen kehittämiseen

- Mitä perehdytyksessä ja saapumisohjeissa tulisi huomioida?
  - Perehdytys- ja saapumisohjeet (pdf)
  - Aikataulunäyttö ja esimerkki reittioppaan upottamisesta (pdf)
- Kyselypohja työmatkaliikkumisen nykytilan kartoitukseen työpaikalla
  Työmatkaliikkumisen kyselypohja (pdf)
- Työkalu työmatkaliikkumisen kyselyn analyysiin.
  Syötä vastaajamäärät ja saat valmiit kuvaajat suomeksi ja englanniksi.
  Excel-työkalu tästä

Kestävä työmatkaliikkuminen Päijät-Hämeessä -selvityksen tiivistelmä

Blogikirjoituksia

- Työmatkaliikenteen alkukartoitus käyntiin työkaluilla 29.12.2025
- Pelien ja visailun kautta työmatkaliikkumisen viestiä eteenpäin 22.8.2025
- Kuinka taittaa työmatka kestävästi kauempaakin? 23.6.2025
- Kuljetko työmatkasi autopilotilla? 19.6.2025

- Lahden kaupunki tilasi hankkeen selvityksen pohjalta toimenpiteiden päästöpotentiaalin arvioinnin

lab.fi/kelpo

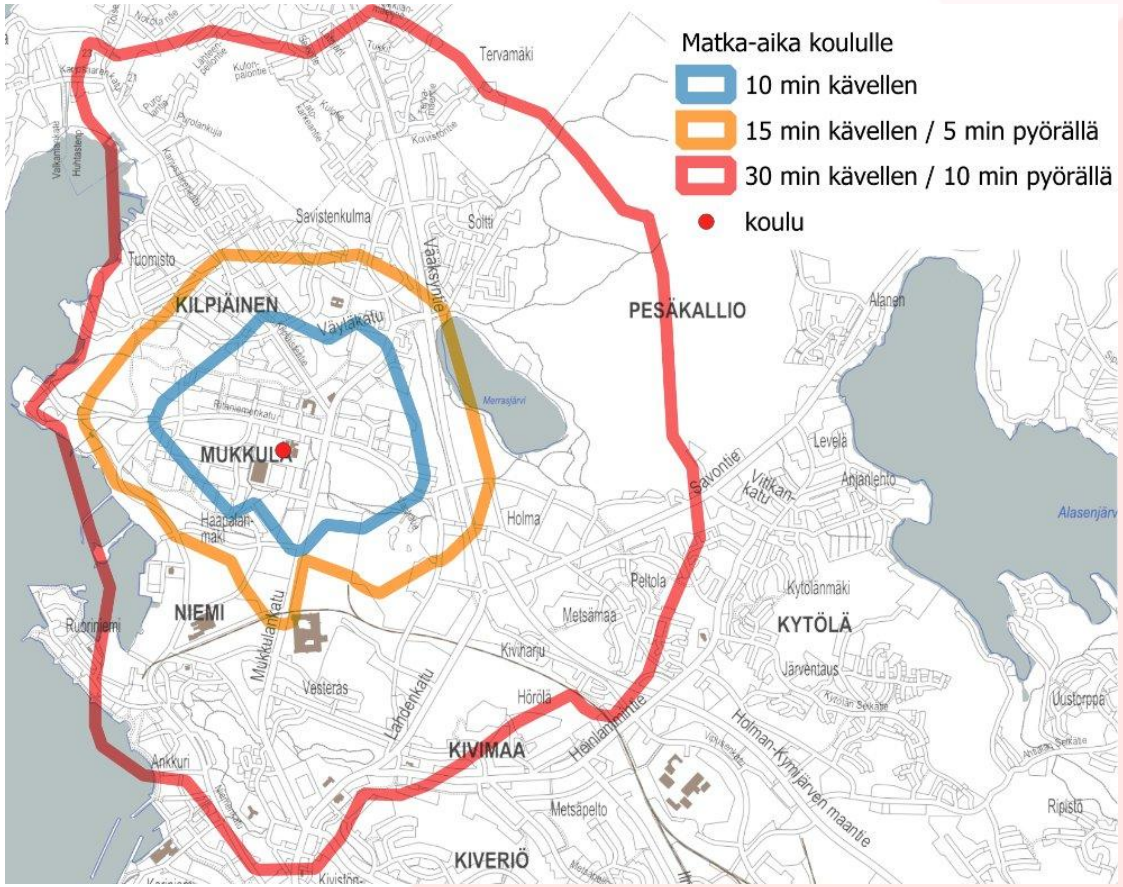
KELPO-hankkeen videot työpaikkojen viestinnän tueksi

- Pyöräilyn ja junamatkan yhdistäminen: Junalla pyöräillen
- Erilaisia tapoja kulkea töihin: Tapoja on monia

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

Esimerkki koulualueen kartoituksesta

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä

LAB University of Applied Sciences

Lahti

Elinvoimakeskus

Euroopan unionin osarahoittama

Työkaluja kestävien koulumatkojen kehittämiseen

Kestävät ja turvalliset koulumatkat -ohjeistus

Liikkumissuunnitelmien liite: Ohje ja vinkkejä laatimiseen (word)

Kyselypohja nykytilanteen selvittämisen tueksi

Koulumatkakysely ja vanhemmille suunnattu kysely (word)

Kestävien koulumatkojen viestintä

KELPO: kestävät koulumatkat mallipohja (ppt)

Materiaalia opetukseen

Kestävän liikkumisen oppituntidiat (ppt)

Lisätietoa: jenni.rahkonen@lahti.fi

Lue lisää Renkomäen koulusta

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

Suosituksia työpaikoille ja kunnille

Työpaikat

Tunne työssäkäyntipaikkakunta
- Miten ja millä kulkumuodoilla on mahdollista kulkea
- Jaa tietoa perehdytyksessä, rekrytoinnissa ja saapumisohjeissa.

Laadi periaatteet, tee tilat ja käytänteet tutuiksi
- Jaa tietoa saatavilla olevista työmatkaliikkumisen eduista ja kannustimista.
- Viesti kestävän työmatkaliikkumisen hyödyistä (työntekijä & työnantaja)
- Tarkastele henkilöstötilojen laatu ja riittävyys, akkujen säilyttäminen/lataaminen, kulkupelien pysäköinti/säilytys

Sisällytä työmatkaliikkuminen organisaation strategiaan
- Strategia tai tavoitteet: työn ja kodin välillä kulkeminen sekä työmatkustuksen periaatteet
- Periaatteet ja ohjeet vieraiden ohjaamiseksi
- Matkustusohjeessa voidaan laatia käytänteet myös työpäivän aikaisen kulkemiselle sekä suositukset ensisijaisiin kulkumuotoihin

Yhteistyössä kehittäminen
- Keskustele henkilöstön kanssa tarpeista ja toiveista. Kehitä yhdessä työpaikan olosuhteita kestävää työmatkaliikkumista tukevaksi.
- Keskustele kunnan kanssa työssäkäyntialueen saavutettavuudesta, kunnossapidosta, kävely- ja pyöräilyreitistön turvallisuudesta, valaistuksesta sekä joukkoliikenteen yhteyksistä, aikatauluista ja työsuhdematkalippuedusta.

Kunnat

Tunnista työssäkäynti- ja asuinalueet
- Kehitä kestävän työmatkaliikkumisen olosuhteita: kävely ja pyöräily reittien laatu, jatkuvuus ja turvallisuus, kunnossapito ja valaistus sekä joukkoliikenteen aikataulujen ja reittien soveltuminen työvuoroihin.
- Missä työpaikat sijaitsevat ja millaiset yhteydet asuinalueilta on myös kuntarajojen yli.

Tunne alueen työnantajat
Keskustele työnantajien kanssa tarpeista ja toiveista sekä ota selvää työvuorojen aloitus ja lopetusajankohdista. Tyytyväiset työpaikkaorganisaatiot ja niiden työntekijät luovat pitovoimaa kuntaan.

Kunnan omat arkimatkat
- Kannustetaanko kestävään työmatkaliikkumiseen työsuhde-eduilla, kuten työsuhdematkalipulla, pyörähuollolla ym.
- Onko ohjeistuksia työsuhdeautojen käyttöön tai hankintakriteerejä työsuhdeautojen hankintaan

KELPO Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä
LAB University of Applied Sciences
Lahti
Elinvoimakeskus
Euroopan unionin osarahoittama

KELPO

Kestävän liikenteen
pilotit Päijät-Hämeessä

LAB Kelpo – Junalla pyöräillen
Unlisted

Annukka Heinonen
Projektipäällikkö
LAB-ammattikorkeakoulu
annukka.heinonen@lab.fi

Tiia Tuomisto
Asiantuntija
LAB-ammattikorkeakoulu
tiia.tuomisto@lab.fi

lab.fi/kelpo